Sąd Ziemiański (prawo sejmowe)

~~1369 Sano.~~

SĄD ZIEMIANSKI.

ARTYKUŁ I.

O mieyscach Sądu Ziemiańſkiego.

1mo. Mieyſca na Sądy Ziemiańſkie wyznaczamy naſtępuiące.

Jako to:

w PROWINCYI MAŁOPOLSKIEY.

w Woiewództwie Krakowſkim

Dla Powiatu Krakowſkiego i Proszowſkiego, oraz i Xięſtwa Siewierſkiego: *w Krakowie.* Dla Powiatu Xięzkiego i Lelowſkiego: *w Lelowie.*

w Woiewództwie Sandomirſkim.

Dla Powiatu Sandomierſkiego: *w Sandomiurzu:* Dla Powiatu Wiślickiego: *w*

Nowym Korczynie. Dla Powiatu Chęcińſkiego i Opoczyńſkiego: *w Chęcinach.* Dla Powiatu Radomſkiego: *w Radomiu.* Dla Ziemi Stężyckiey: *w Stężycy.*

w Woiewództwie Kiiowſkim.

Dla Powiatu Kiiowſkiego i Zytomirſkiego: *w Zytomierzu.* Dla Powiatu Owruckiego i Nad-Dnieprſkiego: *w Owruczu.*

w Ziemi Chełmſkiey z Powiatem Kraſnoſtawſkim.

w Miaſtach Hełmie i Kraſnoſtawie alternatą, zaczynaiąc od Hełma.

w Woiewództwie Wołyńſkim.

Dla Ptu Łuckiego, Włodzimirſko-Nowogrodzkiego, Horyńſkiego: *w Łucku.* Dla Powiatu Krzemienieckiego i Nadſłuckiego: *w Krzemieńcu.* Dla Powiatu Włodzimierſko--Czerniechowſkiego: *w Włodzimierzu.*

w Woiewództwie Podolskim.

Dla Ziemi Kamienieckiey i Powiatu Czerwonogrodzkiego: *w Kamieńcu.* Dla Powiatu Latyczewskiego i Rowskiego: *w Latyczewie.*

w Woiewództwie Lubelskim.

Dla Ziemi Lubelskiey i Powiatu Urzędowskiego: *w Lublinie.* Dla Ziemi Łukowskiey : *w Łukowie.*

w Woiewództwie Bełzkim.

w Dubience.

w Woiewództwie Podlaskim.

Dla Ziemi Drohickiey : *w Drohiczynie.* Dla Ziemi Mielnickiey: *w Mielniku.* Dla Ziemi Bielskiey: *w Tykocinie*

w Woiewództwie Bracławskim.

Dla Powiatu Bracławskiego i Nadbohskiego : *w Bracławiu.* Dla Powiatu Winnickiego : *w Winnicy.* Dla Powiatu Zwinogrodzkiego : *w Zwinogrodce.*

w PROWINCYI WIELKOPOLSKIEY.

w Woiewództwie Poznańſkim.

Dla Powiatu Poznańſkiego i Międzyrzeckiego: *w Poznaniu.* Dla Powiatu Kościańſkiego i Ziemi Wſchowſkiey: *w Kościanie i Wschowie.* Zaczynaiąc od Kościana alternatę, gdzie złącznie Powiatu Kościańſkiego i Ziemi Wſchowſkiey Obywatele ſądzić ſię będą.

w Woiewództwie Kaliſkim.

Dla Powiatów Kaliſkiego i Konińſkiego: *w Kaliſzu.* Dla Powiatów Pyzdrſkiego i Srzedzkiego: *w Pyzdrach.*

w Woiewództwie Gnieźnieńſkim.

Dla Powiatów Gnieźnieńſkiego i Kcyńſkiego: *w Gnieźnie.*

w Woiewóztwie Sieradzkim.

Dla Powiatów Sieradzkiego i Szadkowſkiego: *w Sieradzu.* Dla Powiatów

Piotrkowſkiego i Radomſkiego: *w Piotrkowie.*
Dla Ziemi Wieluńſkiey i Powiatu Oſtrzeſzowſkiego: *w Wieluntu.*

w Woiewództwie Łęczyckim.

Dla Powiatów Łęczyckiego, Orłowſkiego, Brzezińſkiego i Inowłodzkiego *w Łęczycy.*

w Woiewództwie Brzeſkim Kuiawſkim.

z Powiatami Brzeſkim, Przedeckim, Kowalſkim i Radzieiowſkim: *w Mieście Bześciu Kuiawſkim i Radzieiowie.*

w Woiewództwie Inowrocławſkim.

w Mieście Podgórzu.

w Ziemi Dobrzyńſkiey.

Dla Powiatów Dobrzyńſkiego, Lipińſkiego, i Rypińſkiego: *w Mieście Lipnie.*

w Woiewództwie Płockim.

Dla Powiatów Płockiego, Bielskiego, Raciążkiego, Sierpskiego i Płońskiego: *w Raciążu.*

Dla Ziemi Zawskrzyńskiey, dla Powiatów Srzeńskiego, Niedzborskiego i Mławskiego: *w Mławie.*

w Xięstwie Mazowieckim.

Dla Ziemi Czerskiey, Powiatów Czerskiego i Garwolińskiego, alternatą w *Czersku* i *Garwolinie*. Dla Powiatów Wareckiego i Gróieckiego, w *Warce* i *Gróycu* takąż alternatą.

Dla Ziemi Warszawskiey: *w Warszawie.*

Dla Ziemi Wizkiey: *w Wiźnie.*

Dla Ziemi Wyszogrodzkiey: *w Wyszogrodzie.*

Dla Ziemi Zakroczymskiey alternatą iak dotąd: w *Zakroczymiu i w Nowym Mieście.*

Dla Ziemi Ciechanowskiey alternatą, iak dotąd: *w Ciechanowie i w Prasnyszu.*

Dla Ziemi Łomżyńskiey: *w Łomzie.*

Dla Ziemi Różańskiey alternatą iak dotad: *w Różanie i w Makowie.*

Dla Ziemi Liwskiey: *w Liwie.*

Dla Ziemi Nurſkiey: *w Oſtrowiu.*

w Woiewództwie Rawſkim.

Dla Ziemi Rawſkiey: *w Biały i w Rawie,* alternatą.

Dla Ziemi Sochaczewſkiey: *w Sochaczewie.*

Dla Ziemi Goſtyńſkiey: z alternatą *w Goſtyninie* i *w Gąbinie.*

A w Prowincyi Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego mieyſca na Sądy Ziemiańſkie tam naznaczamy, gdzie Seymiki teyże Prowincyi są Prawem przeznaczone.

2do. Domy Sądowe, które w mieyſcach na Sądy Ziemiańſkie wyż wyznaczonych aktualnie znayduią ſię, ſłużyć nadal maią, iak dotąd do odprawiania Sądów, ſkładu Aktów Ziemiańſkich, i Kancellaryi; w mieyſcach zaś, w którychby domów takowych nie było, te iak nayrychley wyſtawione bydź maią, a to z funduſzu, który przez osobną Uchwałę Naſzą obmyślemy, tak na wyſtawienie, gdzie trzeba będzie, iako

też i na utrzymywanie wſzyſtkich domów Sądowych. Domy takowe do żadnego partykularnego zamiaru, lub mieſzkania od kogożkolwiek używane być nie mają.

3tio. Również obmyślemy Funduſz na wyſtawienie i utrzymywanie domów na areſzta, wieże, i więźienia.

4to. Dla opatrzenia beſpieczeńſtwa Domów Sądowych, iako też i więzień, ſtraż potrzebną dawać mają te Kommendy Woyſka Rzeczypoſpolitey, które w mieyſcach Sądowych konſyſtować będą. A nadto dawać będą wartę do Izby Sądowey w czaſie odprawuiących ſię Seſsyi Sądowych, nigdy iednak ſtraże y warty takowe używane nie będą do domów i mieſzkań Sędziowſkich partykularnych, w czym wſzyſtkim Kommiſſya Woyſkowa wyda Kommendom potrzebne Inſtrukcye i Ordynanſe.

5to. Beſpieczeńſtwo ogólne, tak dla ſamego Sądu aktualnie odprawuiącego ſię, iako też ſzczególne w mieyſcu Sądowym dla oſób Sądowych, dla Officyaliſtów Sądowych, zgoła dla wſzyſtkich pod bokiem Sądu znayduiących ſię, waruiemy, podług Praw wſzyſtkim Juryzdykcyom ſłużących.

ARTYKUŁ II.

O liczbie Sędziów Sąd Ziemiański składaiących, tudzież o czasie i sposobie wybierania tychże Sędziów.

1mo. Każdy Sąd Ziemiański, składać się będzie z Sędziów dziesięciu.

2do. Wszyscy ci Sędziowie obierani będą co cztery lata na Seymikach Deputackich, na każdey takiey Elekcyi dawni Sędziowie na nowo obranemi bydź mogą.

3tio. Co się tycze Kondycyi do wyboru na Urząd Sędziego, Prawo o Seymikach pod Artykułami VI. i VII. zachowane mieć chcemy przy Elekcyi Sędziów Ziemiańskich, z następuiącym ostrzeżeniem: 1. Nie mogą bydź obrani na Sędziów do iednego całkowitego składu Sądowego dwie osoby iednego imienia, oraz Teść z Zięciem. 2. Nie mogą bydz obrani na Sędziów ci, którzy są *crimine notati* po Kondemnacie, lub Dekrecie, choćby nieostatecznym. 3. Nie może bydź na Sędziego obrany ten, ktoryby był od Urzędu Sędziow

ſkiego odſądzony, przez wyrok Sądu naywyżſzey Inſtancyi. 4. Na Posłów i Deputatów na Trybunał nie będzie wolno obierać więcey, iak dwie oſoby z iednego całkowitego ſkładu Sądowego, to ieſt iednego na Posła, iednego na Deputata. 5. Sprawowanie dotąd Urzędu wykonawczego, *Officium executivum* zwanego, ma bydź liczone przy Elekcyi Sędziów Ziemiańſkich za odbycie funkcyi publiczney.

4to. Również przy Elekcyi Sędziów Ziemiańſkich, zachowane mieć chcemy przepisy Prawa o Seymikach, w Artykule VIII. co do ſposobu podawania ſię na Kandydatów: w Artykule X. co do Rugow tychże Kandydatów: w Artykułach XII. i XIII. co do sposobu, oraz porządku Elekcyi i wotów sekretnych.

5to. Sędzia obrany nie będzie potrzebował Przywileiu, dotąd zwyczaynego, ale na mieyſce Przywileiu, odbierze *Laudum* Seymikowe, które ſłużyć mu będzie za dowód Elekcyi iego. Sędziowie obrani wykonaią nieodwłocznie w mieyſcu Elekcyi przyſięgę, na Rotę Prawem przepiſaną.

6to. Każdy Sędzia może w przeciągu lat czterech urzędowania swego złożyć swóy urząd Sędziowski, z tym iednak warunkiem, aby sześcią Niedzielami przed następuiącemi Seymikami zapisał w Aktach Ziemiańskich złożenie Urzędu swego Sędziowskiego; dopòki iednak nowy na mieysce iego Sędzia wybrany nie będzie, obowiązki Urzędu swego Sędziowskiego pełnić winien.

7mo. Gdyby w przeciągu czteroletniego Urzędowania Sędziowskiego umarł który Sędzia, został Senatorem, Ministrem, Kommissarzem Rządowym, lub postąpił na wyższy iaki Urząd czynny, albo wszedł w aktualną służbę Woyskową, w tedy na mieysce iego inny obrany bydź ma na pierwszych następuiących Seymikach.

ARTYKUŁ III.

O Władzy Sądu Ziemiańskiego.

1mo, Sądy te Ziemiańskie, będą Sądami pierwszey Instancyi zawsze gotowemi; od tych Sądów iść będzie po-

dług przepisów Prawa, appellacya do Trybunałów głównych *respective* każdey Prowincyi.

2do. Sądy te Ziemiańſkie pierwſzey Inſtancyi, będą Sądami na te wſzyſtkie ſprawy, ktore dotąd do Sądów Ziemſkich i Grodzkich należały.

ARTUKUŁ IV.

O obowiązkach Sądów, i Sędziów Ziemiańſkich.

1mo. Sądów Ziemiańſkich trzy będą Kadencye, pierwſza od dnia pierwſzego Kwietnia do dnia oſtatniego Czerwca *incluſive*; druga od dnia 1go Październka do dnia oſtatniegoGrud: *incluſive*; 3cia od dnia pierwszego Stycznia do dnia oſtatniego Marca *incluſive*; każda z tych Kadencyi zaczynaiąc ſię od dnia sobie naznaczonego, choćby nawet w dzień Swiąteczny, trwać będzie bez przerwy do dnia oſtatniego tymże Prawem naznaczonego. Gdyby iednak sprawy na iedną Kadencyą przypadaiące wszyſtkie

odsądzone zostały, w tedy wolno będzie Sędziom teyże Kadencyi roziechać się, nie inaczey iednak, iak pod warunkiem niżey opisanym.

2do. Na odpoczynek Sądowy naznaczamy w każdym Roku Mießęcy trzy, to iest: Lipiec, Sierpień i Wrzesień.

3tio. Sędziowie obrani ziechawszy na rozpoczęcie Sądów dnia pierwszego Kwietnia, podzielą się na dwa Kompleta, tak, ażeby pięciu Sędziów do iedney Kadencyi przywiązanych było; rozkład takowy osób na Kadencye zrobią Sędziowie między sobą iednomyślnością, albo większością wotów sekretnych, i w Protokule Sądowym zapiszą.

4to. Sędzia z drugiego kompletu nie będzie mógł w czasie nie swoiey Kadencyi, ani zasiadać, ani decydować w Sądzie, ani w Izbie Sądowey w czasie namowy znaydować się. Sędzia w czasie Kadencyi nawet, do ktòrey iest wyznaczonym należeć nie może do decyzyi tey sprawy, w ktòrey przytomnym nie był na obustronnym wywodzie.

5to. Komplet do Sądzenia naymnieyszy będzie z osób trzech.

6to. Prezydować będzie ten z Sędziów aktualny komplet fkładaiących, który ieft pierwfzym z porządku Elekcyi w *Laudum* zapisany.

7mo. Sędzia aktualny komplet fkładaiący, nie może bydź z mieyfca rufzany, czyli od fądzenia fprawy iakiey wyłączany, tylko w przypadkach: 1. W swoiey właſney fprawie, będąc ftroną czyniącą, bądź powodową, bądź odwodową. 2. Będąc od drugiey ftrony pociągnioną, a wyrokiem Sądu do tey fprawy połączoną; 3. W fprawach rodziców, braci rodzonych i dzieci.

8vo. Gdy z porządku wołanych Wpifów przypadać będzie fprawa, przez którą Sędziowie aktualny komplet fkładaiący byliby w fprawę zaięci, tak, że komplet aktualny Sądowy nie byłby doftateczny, w tedy Sąd przy Aktoracie takowym zapisawfzy świadectwo, iż w tey sprawie Kompletu Sądowego nie było, dalfze naftępuiące wpify wołać i fądzić ma; za złożeniem zaś Kompletu, Aktorat z powyżfzym

świadectwem zostawiony wołać i sądzić powinien przed innemi wszystkiemi sprawami. Jeżeliby zaś Sędziowie cały Sąd Ziemiański składaiący byli zaięci do sprawy iakiey, tak, iżby ciż Sędziowie w któreykolwiek Kadencyi kompletu Prawem przepisanego składać niemogli, i dla tey przyczyny sprawa takowa nie mogłaby bydź sądzoną, naów czas sprawa takowa odesłana bydź powinna do Trybunału *respective* swoiey Prowincyi *pro determinatione fori.*

9no. Kondemnata otrzymana na Sędziu w czasie Sędziowskiey funkcyi iego, byleby nie była w kryminalney sprawie, tamować nie będzie Sędziemu sprawowania Urzędu iego Sędziowskiego.

10mo. Każda decyzya Sądu iednomyślnością, albo większością zdań stanowiona będzie; w przypadku równości zdań, Sędziowie aktualny komplet składaiący, ciągnąć będą losy, a który z nich weźmie los do decyzyi, ten równość zdań rozwiąże.

11mo. Sąd Ziemiański mieć będzie osobny Protokuł rozpisowy, w

którym Sędziowie zdania swoie przeciwne większości zapisywać powinni z podpisem ręki własney, a to na teyże samey Sessyi, i niewychodząc z Izby Sądowey. Rozpis iednak takowy niema nic ubliżać wyrokowi Sądu większością zdań zapadłemu.

12mo. Zaden Sędzia w czasie Ustępu, czyli namowy, wychodzić z Izby Sądowey niema, dopóki Dekret promulgowany nie będzie; nikt w czasie teyże namowy znaydować się w Izbie Sądowey nie będzie mógł, tylko same osoby Sądowe aktualny komplet składaiące, tudzież Pisarz Sądowy, lub mieysce iego zastąpuiący.

13tio Sessye Sądowe będą tylko raz na dzień od godziny ósmey ranney, do godziny pierwszey z południa. Dnie wolne od Sessyi będą Niedziele y Swięta, także dni w czasie odbywaiących się Seymików, i trzy dni po Seymikach, a to w mieyscu gdzie się Seymiki odbywaią. Waruiemy iednak, iż tak oznaczone dnie i godziny wolne od Sessyi Sądowych przerywać niemaią raz rozpoczętey namowy.

14to. W inne zaś dnie, każdy Sędzia obowiązany będzie przychodzić punktualnie na Sessye Sądowe o godzinie Prawem wyższym oznaczoney, i na teyże Sessyi aż do skończenia iey znaydować się. I dla tego mieć chcemy, ażeby przytomność każdego Sędziego, tak co do dnia Sessyi, iako też y iey godziny wiernie zapisywaną była. Na zrywaiących komplet rygor Prawa rozciągamy; nieprzytomność zaś Sędziego zrywaiącego Komplet, z przyczyny choroby, ma bydź przez tegóż Sędziego zaprzysiężona.

15to. Gdyby w czasie Kadencyi Sądów, kiedy Sędziowie po odsądzeniu spraw wszystkich na tęż Kadencyą przypadaiących roziadą się, zdarzyłasię sprawa iaka, bądź Cywilna, bądź kryminalna, w tedy Pisarza Aktowego obowiązkiem będzie uwiadomić Sędziów do teyżeKadencyi należących, o potrzebie ziechania się ich. Którzy to Sędziowie za odebraniem uwiadomienia takowego obowiązani będą ziechać się natychmiast do mieysca Sądom ich przeznaczonego, i sprawę przypadaiącą bez od-

włoki sądzić. Gdyby zaś w czaſie Mieſięcy odpoczynku Sądowego, podług Punktu drugiego tegoż Artykułu, zdarzyła ſię ſprawa iaka kryminalna, w tedy Piſarza Aktowego obowiązkiem będzie uwiadomić Sędziów naſtępuiący komplet ſkładaiących, którzy odebrawſzy takie uwiadomienie, zaraz ziechać i ſprawę takową bez odwłoki ſądzić powinni,

16to. Każdy Sąd Ziemiańſki kończący Kadencyą ſwoią, przeſyłać będzie rapporta do Króla przez Miniſtra Pieczęci w Straży, o regeſtrach i sprawach odſądzonych, oraz do ſądzenia zoſtaiących, nie wymieniaiąc iednak Osòb w ſprawy wchodzących. Tudzież Rapporta o przytomności Sędziòw i zachowaniu Kompletu; takowe rapporta Sąd każe wciągać do Ksiąg Sądowych.

17mo. Ciż Sędziowie Ziemiańſcy, *reſpective* Prowincyi będą sprawować Urząd wykonawczy, dotąd *Officium executivum* zwany, będą exekwować Dekreta Trybunalſkie, i innych wszyſtkich Juryzdykcyi, będą mocni exekwować

Dekreta Sądów Ziemiańſkich, choćby innego Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu. Tradycye na mocy Dekretów wſzelkich Juryzdykcyi czynić może Sędzia któregokolwiek Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu *respective* Prowincyi.

18vo. Sędziowie Dekreta exekwuiący nie maią nic więcey od ſtron wymagać nad to, co w urządzeniu około tego dla nich wyznaczone będzie.

19no. Chociażby który z Sędziów na drugie cztery lata nie był znowu obrany, iednakże wykonywać mocen będzie te Dekreta, na wykonanie których w czaſie funkcyi swoiey Sędziowſkiey, z któregokolwiek Sądu był wyznaczonym.

20mo. Każdy Sąd Ziemiańſki mieć będzie Pieczęć z Herbem ſwego Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu, z napiſem: *Pieczęć Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu NN.*

ARTYKUŁ V.

O wyborze Pisarza Sądu Ziemiań-ſkiego i iego obowiązkach.

1mo. Każdy Sąd Ziemiańſki mieć będzie Piſarza swego; ten Pisarz obierany będzie na lat ſiedm, przez cały przytomny ſkład Sądowy, iednomyślnością, albo więkſzością wotów ſekretnych; kondycye do wyboru na Pisarza Sądów Ziemiańſkich, maią bydź zachowane też ſame, które są przepisane w Prawie o Seymikach, pod Artykułem VI. i VII. do wſzyſtkich Urzędów Elekcyinych.

2do. Obowiązki Pisarza są naſtępuiące: 1. Zaſiadać w Sądzie, lecz *ſine voce decisiva.* 2. Zapisywać przytòmność Sędziów, tak co do dnia, iakoteż i godziny Seſſyi Sądowych. 3. Protokuły Sądowe i regeſtra utrzymywać, Dekreta w Polſkim ięzyku pisać, napisane z rozkazu Sądu czytać, i te żądaiącey ſtronie wydawać. 4. Wpisy przyimować, i te zaraz ſkoro przez ſtronę za okazaniem Relacyi Pozwòw, podane będą, do Regeſtrów wpiſywać. 5. Tranzakcye

wieczyſte przed Sądem przyznawane, do Xiąg wciągać.

3tio. Pisarz zawsze przytomny na Sądach bydź powinien, wyiąwszy, gdyby z przyczyny nieuchronney potrzeby za pozwoleniem Sądu był oddalony, lub w przypadku choroby, a wtedy Sąd wyznaczy tymczasowego Zaſtępcę iego, który na Rotę Piſarza ma przyſiądz.

4to. Pisarz nie będzie mógł odmòwić ſtronie żądaiącey Extraktu, bądź Dekretu, bądź iakowey sentencyi w ſprawie zapadłey, i nie może należeć do Exekucyi żadnych Dekretów.

5to. Pisarz będzie pod zwierzchnim rządem Sądu, którego ieſt Pisarzem; tenże Sąd może go odsądzić od funkcyi za niedopełnienie obowiązków iego prawem przepisanych, wszakże z wolną appellacyą do Trybunału; w przypadku iednak Sądu takiego na Pisarza, komplet aktualny Sądowy obwieścić winien wszyſtkich Sędziòw, do całkowitego ſkładu Sądu Ziemiańſkiego należących, a za ziechaniem ſię Sędziòw w komplecie nay-

mniey pięciu osòb przyſtąpi do ſądzenia ſprawy takowey.

6to. Gdyby Piſarz umarł, był odsądzony, zrzekł ſię przed Sądem funkcyi swoiey, albo na wyższy Urząd poſtąpił, w tedy komplet aktualny Sądowy oſtrzeże wszyſtkich Sędziòw do całkowitego ſkładu Sądu Ziemiańſkiego należących, i po takowym oſtrzeżeniu za ziechaniem ſię Sędziów w komplecie naymniey pięciu osób, obierze innego na mieysce iego do czasu nowey Elekcyi, co lat ſiedm z mocy Prawa tego przypadaiącey.

ARTYKUŁ VI.

O wyborze Piſarza Aktowego, i iego obowiązkach.

1mo. Każdy Sąd Ziemiańſki mieć będzie Piſarza Aktowego, Piſarz ten obrany będzie na Seymikach Deputackich; kondycye Elekcyi iego są też same, ktòre ſą przepisane w Prawie o Seymikach, pod Artykułem VI. i VII. do wszyſtkich Urzędòw Elekcyinych.

2do,

2do. Pisarz ten będzie pod zwierzchnim dozorem Sądu; mieć ma potrzebnych dla pomocy sobie przysięgłych Regentów i Kancellarzystów, za których będzie Sądowi w odpowiedzi.

3tio. Urząd Pisarza tego będzie dożywotni, i na iego mieysce inny obrany bydź nie może, tylko po śmierci, postąpieniu, odstąpieniu, lub odsądzeniu za przewinienie; nie może iednak Pisarz ten postąpić, ani odstąpić dopòki nie uczyni sprawy z Urzędowania swego, nie zda w całości Archiwum i od Sądu Ziemiańskiego zakwitowanym nie będzie.

4to. Pisarz ten nie będzie mògł odstąpić od swego Urzędu, tylko sześcią Niedzielami przed następuiącemi Seymikami, a to przez oświadczenie Sądowi Ziemiańskiemu na pismie podane, ktòre to oświadczenie w Protokuł Sądowy wciągnione bydź powinno.

5to. W przypadku śmierci Pisarza Aktowego, lub odsądzenia iego przed przypadnieniem Seymików, Sąd Ziemiański ma obrać tymczasowego Pisarza, z Regentòw iego, ktòry obowiązki do U-

rzędu iego przywiązane sprawować będzie powinien, dopóki nowy Pisarz na następuiących Seymikach obrany niebędzie.

6to. Pisarza Aktowego szczególnym obowiązkiem będzie: 1. Mieć w pilnym dozorze Archiwa i Kancellarye. 2. Aktykacye, przyznania i Suscepty w Polskim ięzyku przyimować, tudzież iTranzakcye wszelkie w czasie nie przytomności Sądu. 3. Extrakty wydawać. 4. księgi w naylepszym porządku utrzymywać. 5. Mieć zwierzchni dozòr nad Regentami i Kancellarzystami; zgoła co tylko do bespieczeństwa i porządnego utrzymywaniaArchiwumZiemiańskiego należy, i co szczególnieyszym Prawem przepisano mu będzie, to wszystko dopełniać obowiązkiem będzie Pisarza Aktowego.

7mo. Pisarz Aktowy na Seymikach obrany, obeymie zaraz pod rząd swóy Archiwa, tak Ziemskie, iako też Archiwa do Kancellaryi

Grodzkiey dotąd należące,każdy zdaiący Archivum Pisarzowi temu powinien mu podać dokładny regestr spisanych ksiąg;Pisarz przyimuiący Archiwum zweryfikuie regestr takowy, zweryfikowany podpisze własną ręką, sposobem Rewersu i do oblaty poda; gdy tym sposobem obeymie Archiwum, poda Sądowi całkowity regestr ksiąg przyiętych, a Sąd wyznaczy z grona swoiego osoby w liczbie, iaką za potrzebną uzna do zweryfikowania, takowego regestru, po zweryfikowaniu zaś dokładnym regestr cały podpisze,i do Oblaty podać każe. Sądu zaś obowiązkiem szczególnym odtąd będzie, przy końcu każdey Kadencyi rewidować Protokuły zapisywanych Tranzakcyi przez czas Kadencyi, i takowe Protokuły zasummowawszy podpisywać.

ARTYKUŁ VII.

O wyborze i obowiązkach Instygatora Sądów Ziemiańskich.

1mo. Każdy Sąd Ziemiański mieć będzie Instygatora, którego sam iednomyślnością, albo większością zdań obierze.

2do. Obowiązkiem Instygatora będzie czynić w imieniu i z rozkazu Sądu, w sprawach bespieczeństwa Sądu, i w sprawach kryminalnych, choćby Delatora nie było. i to wszystko dopełniać, co mu tenże Sąd w obowiązkach iego przepisze.

ARTYKUŁ VIII.

O ustanowieniu Woźnych.

1mo. Sąd każdy Ziemiański będzie miał dwòch Woźnych, których sam iednomyślnością, albo większością wotòw obierze. Gdyby, ktòry

Obywatel żądał u Sądu ustanowienia Woźnego iakiego, Sąd mocen będzie to uczynić, a po uczynionym dokładnym examinie, osoby na Urząd Woźnego przez Obywatela zaleconey, i wysłuchaniu Prawem przepisaney iemu przysięgi, wyda mu autentyczny Instrument.

2do. Woźni mogą bydź iakieykolwiek kondycyi, byle byli ludźmi dobrey wiary, niepodpadali żadnemu zarzutowi, karę kryminalną za sobą ciągnącemu, i umieli czytać i pisać. Woźni zaś dotąd iuż kreowani, przy pełnieniu obowiązków swoich zachowuią się.

3tio. Powinnnością Woźnego będzie dopełniać te wszystkie obowiązki, które Prawa szczegòlne urzędowi iego przepisuią.

ARTYKUŁ IX.

Rota Przyſięgi Sędziego.

„Ia N. Przyſięgam Panu Bogu „Wſzechmogącemu w Tròycy Swię- „tey Jedynemu, iź obrany na Urząd „Sędziego, ſpory między ſtronami „do Sądu przychodzące, według Pra- „wa piſanego, i według dowodòw w „Sądzie złożonych, a nie według wia- „domości ſwoiey, nic nie przydaiąc, „ani uymuiąc, ſprawiedliwie ſądzić „będę, żadney ſtronie w ſporach Są- „dowych będącey, rady dawać nie „będę, daròw żadnych i obietnic, a- „ni przez ſiebie, ani przez inne o- „soby od ſtron sądzących ſię pod ża- „dnym pozorem, ani przed ſprawą, „ani w czaſie ſprawy, ani po ſpra- „wie nie przyimę, ſekretu Izby nie „wydam, w wykonywaniu Dekretów „i innych Sądowych wyroków pòdług „Prawa, i przepiſu tychże Dekretòw „i wyrokòw zachowam ſię, zapłatą od

„takowych obowiązków taką tylko
„kontentować się będę, iaka przez Pra-
„wo iest ustanowiona, większey ani
„wymagaiąc, ani dobrowolnie ofiaro-
„waney przyimuiąc, i w całym ciąguU-
„rzędowania moiego, pilnuiąc we
„wszystkim Prawa, Boga maiąc przed
„oczyma, podług sumnienia mego, ni-
„czym nieuwodząc się, zdanie moie
„w każdey sprawie dawać będę; tak
„mi Panie Boże dopomóż, i niewin-
„na Syna Jego Męka.„

Rota Przysięgi Pisarza Sądowego.

„ Ja N. przysięgam Panu Bogu
„Wszechmogącemu w Tròycy Swię-
„tey Jedynemu; iako obowiązków
„Urzędu mego ninieyszym Pra-
„wem opisanych, ściśle dopełniać
„będę, i wszystkie stron spory, wnie-
„sienia i dowody pilnie zważać i w
„nich podług Prawa pisanego i dowo-
„dòw w Sądzie złożonych doradzać,
„wszystkie rezolucye Sądowe, tak

„iak z iednomyślności, lub większo-
„ści zdań wypadną, w Protokuł wcią-
„gać, podług nich Dekreta ukła-
„dać będę; Wpisy podług Prawa przyi
„mować będę, sekretu Izby nie wydam,
„żadney stronie prawuiącey się rady
„dawać nie będę, zgoła w całym U-
„rzędowaniu moim samego BOGA
„przed oczyma maiąc, Prawa i przepi-
„sy Jego za prawidło mieć będę, tak
„mi Panie Boże dopomòż i niewinna
„Syna Jego Męka. „

Rota Przysięgi Pisarza Aktowego.

„ Ja NN. przysięgam Panu
„Bogu Wszechmogącemu w Tróycy
„Swiętey Jedynemu; iako po-
„winności Urzędu mego ninieyszym
„Prawem przepisanych, wiernie i pil-
„nie dopełniać będę, wszystkie zle-
„cenia od Sądu mnie dane uskutecznię,
„i onym posłusznym będę, nad wy-
„znaczoną Prawem opłatę, większey
„wyciągać, ani dobrowolnie nawet

„ofiarowaney przyimować nie będę, i
„w całym urzędowaniu Prawo i prze-
„pisy iego za prawidło mieć będę;
„co wszyſtko obowiązuię ſię dopełnić,
„pod odpowiedzią z oſoby i maiątku
„mego, tak mi Panie Boże dopo-
„możż, i niewinna Syna Jego Mę-
„ka. „

Rota przyſięgi Inſtygatora Sądu.

„ Ja NN. przyſięgam Panu Bo-
„gu Wszechmogącemu w Tròycy
„Swiętey, Jedynemù; iako Sądo-
„wi we wſzyſtkich nakazach do mnie
„ściągaiących ſię, poſłuſzny będę,
„też nakazy i rezolucye Sądowe do-
„pełnię i uſkutecznię, oraz wſzelkie
„obowiązki ninieyſzym Prawem dla
„mnie przepiſane, wykonywać iak nay-
„ściśley będę, tak mi Panie Boże do-
„pomòż, i niewinna Syna Jego Mę-
„ka. „

Rota przyſięgi Woźnych.

„ Ja NN. Przyſięgam Panu Bo-
„gu Wſzechmogącemu w Tròycy
„Swiętey Jedynemu, iako Sądo-
„wi we wſzyſtkich iego rozkazach
„do mnie ściągaiących ſię poſłuſzny
„będę, też rozkazy i rezolucye Są-
„dowe mnie do położenia, lub oznay-
„mienia ſtronom zlecone, tymże ſtro-
„nom oddawać i do naybliżſzey ich
„wiadomości, iaka tylko z mey ſtro-
„ny dopełniona bydź może, donoſić,
„oraz zeznania położonych i oznay-
„mionych naywierniey bez żadney
„przewłoki czynić, opłaty więkſzey
„nad wyznaczoną prawem, od ſtron
„wymagać nie będę, zgoła wſzyſtkie
„powinności ninieyſzym prawem prze
„pisane, nayściśley dopełniać pod
„odpowiedzią Sądowi z osoby i maią-
„tku mego obowiązuię ſię, tak mi
„Panie Boże dopomóż i niewinna Sy-
„na Jego Męka. „

DEKLA-

DEKLARACYA
o Sądach Ziemiańſkich w Wielkim Xięſtwie Litewſkim.

Prawo Dnia 3. Stycznia R. 1792. uchwalone.

Opiſawſzy Prawem oſobnym ſkład Sądów Ziemiańſkich, niżeli *in Codice* ſpraw Cywilnych i kryminalnych, według Prawa na teraźnieyſzym Seymie uſtanowionego widzieć będziemy przepiſane temuż Sądowi reguły i prawidła; Tym czaſem dla wſzyſtkich Sądów Ziemiańſkich w Wielkim Xięſtwie Litewſkim do pewnego poſtępowania Ordynacyą uſtanawiamy naſtępuiącą:

1mo. Każdy Sąd Ziemiańſki do sądzenia ſpraw ſwoiey Juryzdykcyi, podległych mieć będzie cztery Regeſtra: *Pierwſzy* Cywilny. *Drugi* Summaryiny *Trzeci* Taktowy Ordynaryiny. *Czwarty* Taktowy Extraordynaryiny.

Do Regeſtru Cywilnego, będą należeć te wſzyſtkie Sprawy, ktore dotąd po Ziemſtwach i Grodach z opiſu Prawa mieściły ſię w Regeſtrze Ordynaryinym.

Do Regestru Summaryinego, wpisywa-
ne będą sprawy, które także według na-
uki Prawa, tak w Ziemstwach, iako też
w Grodach sądzone były z tegoż Rege-
stru.

Do Regestru Taktowego Ordynaryinego,
należeć będą sprawy. 1. O zgwałcenie
bespieczeństwa Sądu, i wszystkich Osòb
na Sądy Ziemiańskie przybyłych, nie-
inaczey iednak, tylko gdyby to zgwał-
cenie zdarzyło się w Mieście, w którym
trwa Juryzdykcya. 2. O przestępstwa
na Seymikach, ktòre Prawo teraźniey-
szego Seymu Sądom Ziemiańskim rozpo-
znawać kazało. 3. Z Officyalistami Są-
dowemi, z ktòremi Sąd zleci Instygato-
rowi swoiemu o przestępstwa *in Officio*
Prawem postępować. 4. Z Palestrantami,
Plenipotentami i Woźnemi, według Pra-
wa Roku 1784. ieźliby tych strony o
zdradę i niepilność skarżyły. 5. Sprawy
Urzędników exekwuiących Dekreta, ie-
źliby ci podczas exekucyi, lub expedyo-
wania Aktòw osobiście pokrzywdzone-
mi zostali. 6. Sprawy nakoniec te wszy-
stkie, ktòre dotąd z Regestru *incarcera-
torum* sądzić się mogły.

Do Regeſtru Extraordynaryinego Taktowego, nie inne będą należeć ſprawy, tylko *pure* kryminalne z popełnionego zabóyſtwa wynikłe, gdziekolwiek w okręgu i granicach Juryzdykcyi Sądu Ziemiańſkiego zdarzone, bez podciągania iednak spraw dyfferencyinych, i innych wszelkich, które do oſobnych Regeſtrów należą.

2do. Wołanie tych Regeſtrów chcemy mieć taką koleią:

Regeſtr Cywilny, porządkiem wpisów aż do odſądzenia ſprawy oczewiſtey.

Potym *Regeſtr Summaryiny*, także porządkiem aż do przywołania wpiſów iedney Kadencyi Sądowey.

Regeſtr Taktowy Ordynaryiny, wołać ſię może zawſze *in tractu* ſpraw, z pierwszych dwóch Regeſtrów ſądzących ſię, bardziey iednak i koniecznie wołać ſię porządkiem wpisów powinien, podczas ſprawy oczewiſtey z Regeſtru Cywilnego, lub Summaryinego przypadłey.

Regeſtr Extraordynaryiny Taktowy, chcemy mieć wołany w każdym czaſie, i podczas każdey ſprawy z któregokolwiek Regeſtru zawołaney zaraz, ſkoro

C a

tylko będzie w tym Regeſtrzeÿ wpiſany Aktorat, z którego Sąd nie pierwey do ſądzenia spraw drugich zwracać ſię będzie, tylko po odsądzeniu wſzyſtkich ſpraw w tym Regeſtrze znayduiących ſię. Do tego ſamego Regeſtru będą wpiſywane ſprawy kryminalne o *Zaboyſtwa*, w czaſie niebytności Kadencyów zdarzone, na których ſądzenie winien będzie Urząd ziżdżać według Prawa o Sądzie Ziemiańſkim zaſzłego.

3tio. Tak do Regeſtru Cywilnego, iako też Summaryinego, może bydź *ex identitate* łączona każda ſprawa, bądź o z Regeſtru ordynaryinego Taktowego, bądź to z Extraordynaryinego; lecz przeciwnie nigdy z *dwóch pierwſzych*, i pod żadnym pretextem łączona bydź nie może ſprawa, do ſprawy z Regeſtru Taktowego Ordynaryinego i Extraordynaryinego ſądzącey ſię, pod nieważnością Dekretów, i pod karą na ſtronę i Palestranta w Konſtytucyi Roku 1784. opiſaną.

4to. Wpiſywanie Aktoratów, do Regeſtrów niniey ſzą Deklaracyą uſtanowionych, ma naſtępować za poprzedzaią-

cemi według Prawa pozwami, w tym Sądzie Ziemiańskim, do ktorego Juryzdykcyi będą sprawy podlegać, wpisane zaś *incompetenter* będą ściągać na stronę karę ewo acyi, i *nullitatem* zyskanych *in Contumaciam* wyroków.

5to. Sposób wydawania i zeznawania Pozwów, niemniey termin za niemi rozprawy zachowuie się ten sam, jaki dotąd do każdego gatunku spraw był opisany przez prawa. Co się iednak tycze spraw *pure* kryminalnych do Regestru *Extraordynaryinego Taktowego* przynależących, w tych termin do rozprawy, od podania pozwu naznacza się za dwie Niedziele.

6to. Sprawy, ktòre po ustaniu Juryzdykcyi Grodowey do Ziemiańskiego teraz przechodzą Sądu; niemniey i te, które w nowych Powiatach podpadać będą, uformowanym w nich nowym Sądom Ziemiańskim; Nakoniec i te, które w swoich dawnych Powiatach zostaną, a z przeszłych Regestròw za nowemi pozwami przeniosą się do Regestrów teraz ustanawiaiących się, maią bydź zachowa-

ne w tym ſamym ſtopniu Litispendencyi w iakim ſą dotąd.

7mo. Dyllacye w ſprawach według rodzaiu, ſtopnie kondemnowania i ſposób tychże kondemnat znoſzenia, także według ſpraw rodzaiu, Exekwowanie Dekietów oczewiſtych i kontumacyinych, expedyowanie Aktów Inkwizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi; tudzież Aktow taxy i exdywizyi, podawanie do tychże Aktow przez ſtrony Urzędnikow, i ſpoſob ich wyznaczania przez Juryzdykcye, obrządek zyſkiwania pomocy Woyſkowey za Dekretami, za ktoremi Exekucye, Tradycye, i inne Akta na gruncie naſtępować powinny. Piſanie Dekretow, tak Diliacyinych, iako też oczewiſtych, niemniey Kontumacyinych, z wyrażeniem obecności na ſprawie ſamych ſtròn, lub Plenipotentow do piſmowania tychże ſpraw zlecenie maiących, ſpoſòb zakładania appellacyòw i wolność ich dopuſzczania, według spraw gatunku, przyznawanie i Aktykacya, tak pod czas Sądòw, iako też i w czaſie niebytności Sądów. Nakoniec ſpoſób *in principali* rozwiązywania ſporòw

wſzelkich *tam in cauſis Juris, quam facti*, maią bydź zachowane, i ſtoſowane do poprzedzaiących Praw Prowincyi Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego dopóty, póki *Codex* ſpiſany i za Prawo przyięty nie będzie.

8vo. Sprawy z Trybunałów wyſłane, maią ſię kończyć w tym Sądzie Ziemiańſkim, do którego Remiſſa zaſzła, te zaś które były z Trybunałów wyſłane do Grodu, maią bydź podobnież rozſądzone w Sądzie Ziemiańſkim tego Woiewództwa, lub Powiatu, do którego wprzòdy Grodu odeſłanemi były.

9no. Obywatele tych Woiewództw i Powiatów, które ſię rozdzieliły na tym Seymie, łubo z poſſeſſyów ſwoich podlegać będą tey Juryzdykcyi Sądu Ziemiańſkiego, pod którą według oddziału będą ſytuowane ich Poſſeſſye, mogą iednak wſzelkie ſwoie Tranzakcye przyznawać, Aktykować, Manifeſta zanoſić, w którymkoiwiek Sądzie Ziemiańſkim, tych rozdzielonych Powiatów, z warunkiem wſzakże, aby Tranzakcye ile wieczyſte, według dawnych Praw, tam były przenieſione, gdzie leżą te

dobra, na które Tranzakcye służą, tudzież, aby Intromissye wszelkie tam się zeznawały podobnież, gdzie dobra położenie swe maią.

10mo. Dochody Sądom Ziemiańskim i Sędziom, niemniey i Kancellaryi, zostawuiemy te same, iakie według Praw dawnych należały Ziemstwom, a to do póty, nim się te przez osobną ustawę opiszą.

11mo. Zachowuiąc względ dla Urzędników dawnych, przeszły Sąd Ziemski składaiących, którzy po obraniu siebie przez Obywatelów, byli też zaszczyceni Przywileiem od Nas Krola do sprawowania swych Urzędów *ad vitæ tempora*, *aut ad ascensum*, tych przeto w Sądzie Ziemiańskim, w iakim *immediate* siedzieli, na pierwsze lat cztery przy Urzędzie Sędziów Ziemiańskich zostawuiemy, między temi, oraz i przeszłych Pisarzów Ziemskich, nie iuż przy Urzędzie Pisarstwa, lecz *circa Activitatem* Sędziów Ziemiańskich zachowuiemy. Do nich przeto Obywatele dobiorą na Seymikach, tyle Osób, ile do kompletowania zupełnego Sądu, według Prawa teraźnieyisze-

go wymagać będzie potrzeba; po skończonych zaś tych czterech latach, choćby z nich którzy obranemi nadal za Sędziów Ziemiańskich nie byli, iednak przy tytule i Urzędzie Exekutoryalnym do śmierci swoiey, *vel ad ascensum* będą zostawać, pod odpowiedzią atoli, ieśliby się gdzie na sprawowaniu Aktów lub Exekucyów pokazali wykraczaiącemi przeciw Prawu; podobnież Urzędników Grodzkich, Kredensa dotąd maiących, zachowuiemy także przy Urzędzie Exekutoryalnym póki żyć będą, lub na wyższy stopień przeydą ci, od których kredensowanemi byli, albo też póki ci sami Urzędnicy na inny Urząd postąpią.

12mo. Sędziowie, którzy się obiorą w nowo rozdzielonych Powiatach, niemniey wszyscy tychże nowych Powiatów Urzędnicy, będą należeć *ad Turnum* tego Woiewództwa, lub Powiatu, od którego stanęły oddziały, na wszelkich iednak Ziazdach Publicznych Urzędnicy dawnego Powiatu, lub Woiewództwa, według stopnia swego mieć będą pierwsze mieysce przed Urzędnikami tego

Powiatu, który przez oddział poźnieyszy wziął swoie naſtanie.

13tio. A iako w Woiewòdztwach i Powiatach nierozdzielonych Senator i Urzędnik Elekcyiny mieyscowy, że ieſt *reſpective* swego Woiewòdztwa i Powiatu pierwſzy z porządku; do zagaienia i Prezydencyi na Seymikach należy, tak w Powiatach rozdzielonych, w których ieſzcze Urzędów niema uſtanowionych, gdzieby Ex-Poseł, lub Ex Deputat nie znaydował ſię, Urzędnik Elekcyiny, maiący poſſeſſyą w nowo oddzielnym Powiecie z dawnego prezydować według pierwſzeńſtwa będzie, w Sądach zaś Ziemiańſkich przez pierwsze cztery lata będą prezydować dawni Urzędnicy, porządkiem swoich pierwſzych ſtallòw w każdym komplecie, w ktòrym zaſiadać im przyidzie.

14to. Lubo w opiſach Sądu Ziemiańſkiego uſtanowiliśmy, iż gdzieby Dożmów Sądowych, Kancellaryów, Archiwum; tudzież mieyſc na areſzta, wieże i więzienia nie było, tam na ich wyſtawienie ma bydź obmyślony funduſz przez osobną Uchwałę, niżeli iednak to do

ſkutku przyidzie; ſtanowiemy tym czaſem, aby w Miaſtach, gdzie będą Sądy Ziemiańſkie, a tych wſzyſtkich mieyſc nie będzie, Sąd Ziemiańſki z Zwierzchnością mieyſcową o też Domy ułożył ſię, i używał ich na ſwoie przeznaczenie, według potrzeby do póty, póki ich erekcya z funduszu publicznego nie zaydzie, szczególnie zaś, co do mieyſc na wieże Cywilne i ſundowe, gdzie tych dotąd niema, pierwsze deſtynówane będą do ſiedzenia w każdym domu, byle w Mieście Sądowym swoią Exyſtencyą maiącym, drugie w mieyſcu od Sądu wyznaczonym, a koſztem tym czaſem, choćby ſtrony wygrywaiącey erygować ſię maiącym.

15to. Regentom w Juryzdykcyach zaſiadaiącym, a aktualnie funkcyą Regentowſką ſprawuiącym, funkcya ich Regentowſka uważana będzie przy Elekcyi Sądów Ziemiańſkich, za odbycie Funkcyi publiczney, i za ſtopień do Elekcyi na Urząd Sędziego, przy innych kondycyach Prawem opiſanych.

DEKLARACYA

O Sądach Ziemiańskich w Prowincyach Koronnych.

Prawo Dnia 5. Stycznia Roku 1792 uchwalone.

My Król, wraz z Skonfederowanemi Rzeczypospolitey Stanami deklaruiemy, niżeli Ordynacya i Procefs Sądowy pr *Codicem Juris Civilis & Criminalis* ustanowione będą, Sądy Ziemiańskie po wyborze swym na Seymikach wedle przepisu Prawa zapadłego nastąpić maiących, rozpocząwszy, w czasie i mieyscach iuż oznaczonych swą Juryzdykcyą, tym czasem wedle Ordynacyi dawnemi Prawami przepisaney, tak iak dotąd Sądy Ziemskie i Grodzkie rządziły się, co do wpisów, Kondemnat, Dekretów i Exekucyi Procefsu, sprawować się maią; co zaś do postępowania Sądowniczego, następuiący ma bydź zachowany przepis:

1mo. Pozwy wychodzić będą z terminem cztero Niedzielnym, rachuiąc od zeznania przed przypadaiącą sprawą.

2do. Zapozwy rekonwencyonalne byle w iedneyże sprawie, choćby naypoźniey wydane, legalność mieć będą.

3tio. Cały Proceſs i Tranzakcye w Polſkim ięzyku czynione bydź maią, a Akt Sądowy codziennie zapisywany będzie.

4to. Opłata Kondemnat i Proceſſu będzie taka, iaka dotąd była w Ziemſtwie, z redukcyą oney na złote Polſkie.

5to Stan sprawy, czyli Indukty ſtron, na nie Repliki, konkluzye, tudzież Summaryusze, na piſmie Sądowi podawane będą, przez ſame ſtrony, lub swych Plenipotentow.

6to Wpisy w regeſtrach Ziemſkich, i Grodzkich, gdzie zalegle znayduią ſię do iednych Regeſtrów, porządkiem la i Kadencyi wpisywane, i przez nowy Sąd, podpiſane będą.

7mo. Sprawy w iakim porządku w Regeſtra ſą wpiſane, w takim do ſądzenia brane będą.

8vo. Na iakim ſtopniu ſtanął Proceſs

w Grodzie, lub Ziemftwie, od takiego w nowym Ziemiańfkim Sądzie, z Pozwów, iakie wydane, lub przez Sąd zachowane były; rozpoczęty bydź powinien.

9no. Regeftra Sądowe te będą: 1. Regeftr Ordynaryiny dla wfzyftkich fpraw. 2. Regeftr Taktowy wraz z Expulfyinym dla fpraw Cywilnych uczynkowych, i Expulfyinych. 3 Regeftr Kryminalny, dla spraw kryminalnych i o befpieczeńftwo zgwałcone Sądu, lub osób w Sądzie fiedzących. 4. Regeftr *Executionum Proceffus*. 5. Regeftr *Pœnalium*.

10mo. Nayprzód sądzić fię będzie Regeftr Kryminalny, i żadne inne Regeftra i fprawy przed nim brane bydź nie mogą: 2. Regeftr taktowy spraw Cywilnych, uczynkowych z Expulfyinemi, aż do odsądzenia ich. 3 Regeftr Ordynaryiny, który zawfze ustaie, gdy fię wydarza sprawa kryminalna, lub uczynkowa. 3. Regeftr *Executionum i Pœnalium* w każdym oftatnim dniu Sądowym, każdego tygodnia brany będzie, choćby iaka fprawa niebyła dokończona.

11mo. Exekucya Dekretow Trybunalſkich, tudzież Ziemſkich i Grodzkich dotąd zapadłych, i do czasu tylko nowych Sędziów wybrania zapaść maiących, przez exyſtuiące dotąd Urzędy, tak Ziemſkie, iako i Grodzkie odbywana bydź ma. Po wyborze zaś nowych Sędziów i ich przyſiędze, iuż tylko ciż nowo obrani Sędziowie exekwować będą.

12mo. W wſzelkich ſprawach z Konde ſcenſyi, tak z Trybunałów, iako i Sądów Ziemiańſkich przychodzących, ma ſłużyć i dla Prowincyów Koronnych Prawo Roku 1784. titulo: *Proceſs Sądowy w Wielkim Xięſtwie Litewſkim*, i podług Artykułu ſiódmego tegoż Prawa, titulo: *Inkwizycye, Kalkulacye i Weryfikacye*; zupełnie zachowane bydź powinne.

13tio. W ſprawach *Juris*, prócz *ſimplicis debiti* na iedney Kadencyi raz tylko w iedney ſprawie ſtronom przychodzić wolno będzie.

14to. Strony Powodowe, na którą Kadencyą zapozwą, w czaſie teyże Kadencyi naydaley do Niedziel dwóch wpisy

z swych Pozwów zrobić, pod upadkiem takowych Terminòw będą obowiązani.

15to. Które Woiewodztwa, Ziemie, lub Powiaty życzyłyby sobie powiększyć, lub w mieyscach osobnych, prócz wyżey wyrażonych, oddzielny Sąd Ziemiański oznaczyć, albo na inne mieysca przenieść, czyli alternatę sądzenia ustanowić, albo ustanowioną odmienić; to wszystko mocni będą Obywatele na naypierwszych Seymikach dla swey dogodności, co do Ziem, lub Powiatòw iednomyślnie, albo większością głosow ułożyć, i takowy układ do potwierdzenia Seymowi przez Posłow swych podać.

16to. Posłowie i Kommissarze Cywilno-Woyskowi, funkcye swoie aktualnie odbywaiący, na Sędziow Ziemskich, Lustratorow i Kommissarzòw do Rozgraniczenia wybierani bydź mogą.